

PROPRIOCEPCE/POLOHOCIT

RENATA KVAPILOVÁ

Veterinární ambulance Skalka, Praha

Nedílnou součástí většiny rehabilitačních protokolů ve fyzioterapii zvířat je trénink propiocepce. Tento trénink se provádí u zvířat s neurologickými a ortopedickými onemocněními, ale i u zvířat geriatrických, u zvířat mladých při jejich pohybovém vývoji a také u psích sportovců.

Termín propiocepce vznikl z latinských slov *proprius*, což znamená něco vlastního, a *capere*, což znamená vnímat. Proto propiocepce znamená vnímání vlastní polohy v prostoru při stání i při pohybu, včetně polohy končetin ve vztahu k sobě navzájem a k tělu jako celku. Je tedy zodpovědná za vnímání změn poloh trupu, končetin a hlavy (Millis, 2014).

Nervový systém je tak schopen pomocí propioceptivního systému zaznamenat změny vznikající ve sva-lech a uvnitř těla, které vzniknou pohybem a svalovou činností. Informaci podávají proprioceptory uložené v kůži, sva-lech, šlachách, kloubních pouzdrech a periostu kostí. Rovnováha a správná pozice jednotlivých částí těla v prostoru je zajištěna přes reflexní oblouk, současně se informace dostane sensorickými drahami k mozečku (podvědomě) a do mozkové kůry (vědomě). Mozeček a motorická mozková kůra řídí zpětně centrální cestou správné svalové napětí a délku svalů nutnou k udržení těla v prostoru. Cílem je zvýšit nebo snížit svalovou aktivitu jednotlivých svalů, aby byla vytvořena rovnováha (Tomek, 2019).

K poklesu propiocepce až k úplnému deficitu propiocepce dochází při neurologickém onemocnění vlastních propioceptivních drah, při imobilizaci (např. po ortopedických zákrocích), vlivem únavy a přibývajících věku.

Vyšetření propioceptivního systému je jednou ze součástí fyzioterapeutického vyšetření, ze kterého pak fyzioterapeut vychází při sestavování rehabilitačního plánu, individuálně pro každého pacienta. Jednotlivá

vyšetření, která nám pomohou zhodnotit propioceptivní systém, jsou:

- zhodnocení postoje,
- postojové reakce (korekční zkoušky, repositionální zkoušky),
- hemistanding, hemiwalk – stání nebo chůze na jedné straně,
- hopsání,
- trakař.

Trénink propiocepce v podstatě zahrnuje všechny cviky prováděné v rámci pohybové terapie. Cviky, při nichž si zvíře musí uvědomit polohu všech částí svého těla v souvislosti s gravitací a se vzájemným postavením jednotlivých částí těla vůči sobě. Jsou to cviky v postoji, ale i při pohybu. U pacientů po úrazech a po poranění (jakož i u pacientů po chirurgických zákrocích na pohybovém a nervovém aparátu) zapojení jednotlivých cviků v rámci rehabilitačního plánu podstatně ovlivňuje fázi hojení. U ostatních zvířat (geriatrický pacient, štěně, sportující pes) ovlivňuje stupeň jejich dovedností.

Hlavní úlohou fyzioterapeuta je dohlédnout, aby dané cviky byly prováděny správně a aby co nejvíce napodobovaly přirozený pohybový vzor. Nejčastěji se v souvislosti s tréninkem propiocepce uvádějí tyto cviky: stání s oporou i bez podpory, udržování narušené rovnováhy, nácvik chůze, chůze do osmičky, cvičení na balonech, cvičení na trampolíně, cvičení na balančním trenažeru Physio-Swing, kavalety a chůze po schodech (Bokstahler, 2019).

MVDr. Renata Kvapilová
 Veterinární ambulance Skalka
 Dürerova 18
 100 00 Praha 10
 e-mail: insurance.bohemica@seznam.cz

Literatura

Bokstahler B, Wittek K et al. Essential facts of physical medicine, rehabilitation and sports medicine in companion animals. VBS GmbH, 2019.

Millis DL, Levine D. Canine rehabilitation and physical therapy. Elsevier, 2014.

Tomek A. Neurologie psa a kočky do kapsy. Interaktivní seminář neurologie pro sestry. VETFair 2019.